

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

(א) לקמן מג: (ע"ש),
 (ב) ונעלה ה: וש"נ,
 (ג) ונסכה נד: וש"נ,
 (ד) לקמן נא: [תוספתא פ"ז
 ע"ש], (ה) [שמות כג],
 (ו) [שמות כג], (ז) כ"ל
 צפרק, (ח) [ע"י תוס' וזכתי
 ע"ל: ד"ה וצטרפה ומוס'
 נדה נה. ד"ה שמה ותוספת
 ערכין ה. ד"ה [נפשות],
 (ט) ש"ק ל"ב, (י) ע"י
 מהרש"א,

רבינו הגנאל

חומר בשור מבאש כו', עד
 מסור לחרש שוטה וקטן
 חייב מה שאין בן באש.
 חומר באש שהאש מועדת
 מתחילתה מה שאין בן
 בשור. חומר בבור מבאש
 שהבור תחלת עשייתו
 לנוק ומסור לחרש שוטה
 וקטן חייב. מה שאין בן
 באש. חומר באש שדרכה
 לילך ולהזיק ומועד לזולל
 בין ובר הראוי לה כגון
 עצים וכירצא בהן, ובין
 דבר שאין ראוי לה, כגון
 כלים וכירצא בהן, מה
 שאין בן בבור. וסומא
 כרובן דפטרין בגוקי ללים
 בבור. והיא דלא תני
 שהשור חייב בו את
 הכלים מה שאין בן בבור,
 שירדה כמו ששירי הטמון
 שחייב בו השור מה שאין
 בן בהמה. והי מפורש
 בפרק הכותש צ"ל לידה,
 משנה המדליק את הגדיש
 והיו בו כלים ר' יהודה
 אומ' ישלם כל מה
 שבחורכו, והכמי אומרי
 אינו משלם אלא גדיש
 ושלחטין כו'. ושירי נמי
 חומר בשור שחייב בו
 שור פסולי המוקדשין מה
 שאין בן בבור. ועיקר נמי
 שור שנתן את הפרה
 גדיש' החם שור פסול
 המוקדשין אדם ושור
 חייבין ובור פטור, מאי
 טעמי? קרא והמת יהיה
 לו, במי שהמיתה שלו,
 יצא זה שאין המיתה שלו.
 הני הוו שירא, אבל דש
 בנידור לא הוי שירא
 דשמעין ליה מדקתני
 ודרכו לילך ולהזיק.
 ודברין פשוטין הן, ולא
 הוצרכו לתכבס בנשים
 קצרה אלא להיתם בנשים
 לעמוד בהן המפורש
 להיתם בידו כללות. פסי'
 הכשרתי במקצת נזיק
 חבתי בתשלומי נזיק כו'.
 חז"ר הכשרתי מקצת נזיק,
 חבתי בתשלומי נזיק
 הכשר כל נזיק. פ"י היה
 הבור חפור ט' טפחי' ובא
 הרוספתו לו טפה,
 נחתיבתי לשלם נזק אצלו
 אני חפתי הבור כולו.
 וזהו כיצד זה חפר בור ט'
 כו', ודלא כר' דהניא
 החופר בור ט' טפחי' ובא
 אחר והשלימו לי' טפחי'
 האחרון חייב. ר' אומי'
 אחר אחרון למיתה אחר
 שניה לנזיקין, ואוקמה ר'
 פפא למיתה ודברי הכל.
 פ"י מרבה בחבילות, מרבה
 חבילי עצים לחזק
 הדליקה.

מה שאין בן באש. אש לא חייב בה שריפת אדם שהיה לו לזכות
 ואם כפות הוא המזעיר חייב מיתה וקס ליה דזרצה מיניה
 כדמפרש לקמן צפרק הכונס לאן לדידי (דף ק"א): וזין שאין ראוי.
 לקמן מפרש לה. כל שור דקמתי הכא צקין קמיידי ולא צנן ורגל:

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

חומר בשור מבאש חומר באש מבשור חומר
 בשור מבאש שהשור משלם כופר וחייב
 בשלשים של עבד נגמר דינו אסור בהנאה
 מסרו לחרש שוטה וקטן חייב מה שאין
 בן באש חומר באש מבשור שהאש מועדת
 מתחילתה מה שאין בן בשור חומר באש
 מבבור וחומר בבור מבאש חומר בבור
 מבאש שתחילת עשייתו לנוק מסרו לחרש
 שוטה וקטן חייב משא"כ באש (חומר
 באש מבבור שהאש דרכה לילך ולהזיק
 ומועדת לאכול בין דבר הראוי לה ובין
 דבר שאינו ראוי לה מה שאין בן בבור
 וליתני חומר בשור מבבור שהשור חייב
 בו את הכלים מה שאין בן בבור הא מני
 ר' יהודה היא דמחייב על נזקי כלים בבור
 אי רבי יהודה אימא סיפא חומר באש מבבור
 שהאש דרכה לילך ולהזיק ומועד לאכול בין
 דבר הראוי לה ובין דבר שאינו ראוי לה מה
 שאין בן בבור דבר הראוי לה מאי יניחו
 עצים דבר שאין ראוי לה מאי יניחו כלים
 מה שאין בן בבור אי ר' יהודה היא אמרת
 מחייב היה ר' יהודה על נזקי כלים בבור
 אלא לעולם רבנן היא (ותנא ושייר מאי
 שייר דהאי שייר שייר טמון איבעית אימא
 לעולם ר' יהודה ודבר שאין ראוי לה לאו
 לאתווי כלים אלא לאתווי ליחכה נירו
 וסכסכה אבניו מתקיף לה רב אשי ליתני
 חומר בשור מבבור שהשור חייב בו שור
 פסולי המוקדשין כה שאין בן בבור אי
 אמרת בשלמא רבנן היא אידי דשייר הק'
 שייר דהאי שייר שייר דש בנירו אי משום
 דש בנירו לאו שירא הוא דהתנא שכן דרכו
 לילך ולהזיק: הכשרתי במקצת נזיק: תנו
 רבנן הכשרתי מקצת נזיק חבתי בתשלומי
 נזיק כהכשר כל נזיק כו' כו' החופר בור
 תשעה ובא אחר והשלימו לעשרה האחרון
 חייב יודלא כרבי דתניא החופר בור תשעה
 ובא אחר והשלימו לעשרה אחרון חייב
 רבי אומר אחר אחרון למיתה אחר שניהם
 לנזקין רב פפא אמר למיתה ודברי הכל
 איבא דאמרי לימא דלא כרבי אמר רב
 פפא למיתה ודברי הכל מתקיף לה רבי
 זירא ותו ליבא והא איבא מסר שורו לחמשה
 בני אדם ופשע בו אחד מהן והזיק חייב היכי
 דמי אי לימא דבלאו איהו לא הוה מיגמר
 פשיטא דאיהו קעביד אלא דבלאו איהו
 נמי מיגמר מאי קעביד מתקיף לה רב ששת
 והא איבא מרבה בחבילה היכי דמי
 אי

חומר בשור מבאש. הא ללא תני שהשור צ"ח משום דהוי בכלל
 מסרו לחש"ו דזהכי תלי טעמא דפטור באש:
 שייך שמוין. דפטור באש ושור ובור חייב ופ"ה כגון צעט שור
 צעק מלא כלים ושצנן וכן אש נפל צבור שק מלא תבואה
 חייב ולא דק דכל מיילי ללאו צעלי
 חיים ממעטיס מחמור דבור כמו
 כלים כדלמך (צ"ק) צפוק הפרה (דף מ"ח):
 גזי נפל לבור והבאיש מימיו לאחר
 נפילה שהוא פטור משום דהוי שור
 צור ומיס כלים:

ליחכה נירו וסכסכה אבניו.
 גזי דש צנירו פריש"י
 משא"כ צבור ללא שייך ציה חזק
 קרקע משמע דפ"ה רואה לפרש כן
 משא"כ צבור ללא שייך ציה חזק
 ניר ואבניס וקשה לפי דאס כן היה
 יכול להזכיר כמה חזקות שהאש
 עושה דצבר הקצוע ששורף צימו
 ושאר דברים הקצועין אלא י"ל
 לימכה נירו דחייב אף על פי שאין
 רגילות שחזק אש ניר ואבניס כלל
 מה שאין בן צבור דפחות מ' פטור
 ממיטה כיון דלא רגילות להמת
 צפחות מ':

שהשור חייב בו פסולי
 המוקדשין מה שאין
 בן בבור. כדדרשין מוהמת יהיה לו
 מי שהמת שלו ופ"ה למה לי שור ולא
 אדם טיפוק ליה מוהמת יהיה לו מי
 שהמת שלו דפטורין שור פסולי
 המוקדשין (ד' דמת אסור צהנלה
 דדרשין גזירה שוה שם שם מעגלה
 ערופה צפרק אין מעמידין (ע"ז כ"ט):
 ואי משום שהשער מותר כדלמרינן
 צפ"ק דערבין (דף ז') ה"ג שער
 שור פסולי המוקדשין מותר כדלמרינן
 צצכרות פ"ג (דף כה). ואפילו הכי
 כיון שעיקרו אסור תשבי אין המת
 שלו וי"ל דוהמת יהיה לו משמע
 צשור ולא ממעטי מיניה אדם תדע
 מדפריץ צפ' הפרה (לקמן כ"ג): ואיפוך
 אלא פירוש והמת יהיה לו דשור
 נדרוש למי שהמת שלו והיכי מני
 למימר הכי והא צשור משלם כופר
 ואע"פ שאין המת שלו אלא על
 כרחק לא חשישין צהפי דפרישית
 דאשור קאי ובלאו הכי לא קשיא מידי
 למאי דפרישית לעיל דשור ולא אדם
 איצטריך לעד ולנכרי הקניו לישראל
 שנפל לבור דההוא שרי צהנאה:
 אחרון חייב. גם חזקין ורשאון
 פטור מכולם וצפ' הפרה
 (לקמן נ"א). מפרש טעם דכתיבי כי יכרה
 אחד ולא שנים לחיובי צתרא אחי ולא
 קמא דלמך קרא והמת יהיה לו ההוא
 דקא עביד שיעור מיתה:
 ור"ג ליבא. וא"ת נהי נמי דאיבא
 טובא אטו כי רובלא ליתשיב
 ולזיל וי"ל משום דדחיק לזוקמי מתני'
 דלא כרבי או כרז פפא ולמיתה והיה
 יכול להעמיד צניזקין וא"ת ולזוקמי
 כגון שלא היה צו הבל למיתה ולא
 למיתה צין לזוקמי כדלמך רבי פפא
 צפרק הפרה (לקמן דף נ"א). וי"ל דאין זה מקצת נזיק דאחרון עבד הכל:

בגון פפא בר אבא. מפרש רש"ס דנקט פפא בר אבא לפי שלמטה צני אדם הוא שאלו לכל הצא מאליו לישב עליה כי סתם
 ספסל עשוי לכך והיו כמתה מתמת מלאכה אצל פפא בר אבא שהוא משונה וכד משאר צני אדם סתמא אין שאלו לו ולפי'
 צ"ל כגון פפא בר אבא אכולהו קאי מדקאמר צצמון דל"ל אי לאו את הוה יצנין פורתא וקיימין משמע דאם היה נשבר היו חייבין
 ומיהו לפי המסקנא דמשני דצהדי דקסמן עלייהו אין צריך לפרש (דחייב אלא אחרון בלבד ומתוך כך פטר ארבעה צני אדם שיצבו
 על ספסל אחד של אלמנה ושצרוהו והר"ר עזריאל חייב לשלם ור"ת מפרש דנקט פפא בר אבא משום דקאמר צצמון דכחו
 נגופו דמי ודוקא פפא בר אבא שהוא אדם כדד ומתוך כדו מווען לעמוד אצל שאר צני אדם שאין צדידין כל כך ואין סמיכתן
 מעבד מלעמוד אינהו נמי פשעו שלא עמדו וכו' חייבין ולפי זה צריך לומר דרז פפא עצמו צא לתרץ מה שהקשה ותו ליכא:

פ"ה א מיי פ"ח מהל'
 מקי ממון הלכה א'
 סמג עשין טו:
 צ ב מיי פ"ב שם הלכה
 פ:
 צא ג ד מיי שם הלכה יב
 סמג עשין סח טור
 ש"ע ח"מ ס' מי סעיף
 טו:
 צב ה מיי פ"ד שם הלכה
 ז סמג עשין שם
 טו:ש"ע ח"מ ס' שו סעיף
 ז:
 צג ו מיי פ"ו מהלכות
 חובל ומזיק ה' יד
 ועשין צ"מ מ"ש פ"ה סמג
 עשין טו טור ש"ע ח"מ ס'
 שפ סעיף ז:

גליון הש"ס

גב' לאתווי כלים. ע"י
 נעלה ה ע"י תוס' ד"ה כי
 שמים: תוס' ד"ה שהשור
 בו וא"ת ל"ל. ע"י משנת
 ח"ס ס' קלו: בא"ד ואי
 משום ובר. ע"י וזכתי דף
 ע"ה ע"י תוס' ד"ה
 וצטרפה: